OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto
Juha Keränen, neuvotteleva virkamies
juha.keranen@gov.fi, puhelin 0295 150 142

VASTINE/TÄYDENNYS

25.10.2022

Eduskunnan lakivaliokunnalle

# Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta sekä siihen liittyviksi laeiksi (HE 147/2022 vp)

## Kohta 3. Henkilöllinen soveltamisala (ilmoittajansuojelulain 5 §)

EOA on lausunnossaan huomauttanut, ettei lakiesityksen 5 §:n 4 kohdassa mainittaisi erikseen säätiöitä, mutta hallituksen esityksen perustelujen mukaan (s. 154) mukaan ”yhteisöllä tarkoitettaisiin kansallisen lainsäädännön mukaisia yhtiömuotoja, yhdistyksiä ja säätiöitä.”

Oikeusministeriö toteaa, että ehdotetun 5 §:n 4 –kohtaan tulisi lisätä sanat ”tai säätiön” siten, että 4 –kohta kuuluisi seuraavasti: ” 4) yhteisön tai säätiön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsen tai toimitusjohtaja;”. Säätiön kuuluminen pykälään on selitetty hallituksen esityksen sivulla 65 (3. kpl), mutta se on jäänyt pykälästä vahingossa pois. Lisäys vastaisi paremmin ilmoittajansuojeludirektiivin 4 artiklan c alakohdan sisältöä, jonka mukaan henkilölliseen soveltamisalaan kuuluvat yrityksen hallinto-, johto- tai valvontaelimeen kuuluvat henkilöt, mukaan lukien muut kuin toimivaan johtoon kuuluvat henkilöt.

Lisäksi oikeusministeriö toteaa, että eduskunnan oikeusasiamiehen viittaamassa perustelujen kohdassa (s. 154) on virhe. Tämä asia on mainittu hallituksen esityksen sivulla 65 (3. kpl), mutta se on jäänyt vahingossa pykäläperusteluista pois. Oikea sanamuoto olisi seuraavanlainen: ”yhteisöllä tarkoitettaisiin kansallisen yhteisö- ja säätiölainsäädännön mukaisia yhtiömuotoja, yhdistyksiä ja säätiöitä.”

## Kohta 5. Virkavastuu (ilmoittajansuojelulain 11 §)

Oikeusministeriön vastineessaan toteamin tavoin esityksessä ehdotettu säännös on asianmukainen. Estettä ei ole myöskään hyödyntää Melanderin lausunnossaan viittaamaa sote-järjestelylain mallia.

| Postiosoite<br>Postadress | Käyntiosoite<br>Besöksadress | Puhelin<br>Telefon | Faksi<br>Fax | S-posti, internet<br>E-post, internet |
|---|---|---|---|---|
| Oikeusministeriö<br>PL 25<br>FI-00023 Valtioneuvosto<br>Finland | Eteläesplanadi 10<br>00130 Helsinki<br>Finland | 0295 16001<br>Internat.<br>+358 295 16001 | 09 160 67730<br>Internat.<br>+358 9 160 67730 | kirjaamo.om@gov.fi<br>www.oikeusministerio.fi<br>www.justitieministeriet.fi |

Molemmat vaihtoehdot ovat siis asianmukaiset ja merkitsevät lähtökohtaisesti samaa asiaa. Oikeusministeriö preferoi tässä tilanteessa, jossa yksittäistä sääntely-yhteyttä koskevalla ratkaisulla ei voida ratkaista nk. symmetriakysymyksiä, esityksestä ilmenevää lainsäädäntökäytännössä pitkään hyödynnettyä perusmallia. On tarkoituksenmukaista ratkaista symmetriakysymykset käynnissä olevan virkavastuuta koskevan selvitystyön pohjalta. Perusmallin hyödyntämistä puoltaa tässä myös se, että tämä sääntely-yhteys on luonteeltaan kapeampi kuin mainittu sote-uudistus.

**Kohta 18. Syyteoikeus (ilmoittajansuojelulain 36 §:n 2 momentti)**

Vastineessa (s. 20) todetaan, että ” Oikeusministeriö katsoo, että ehdotettu sääntely toteuttaa direktiivin vaatimukset. Yleiseen etuun liittyville näkökohdille voidaan kuitenkin antaa syyteoikeusjärjestelyssä enemmän painoa säätämällä, että syytettä ei saisi nostaa ”ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi taikka ellei erittäin tärkeä yleinen etu vaadi syytteen nostamista”.”

Oikeusministeriö preferoi tässä yllä mainitun yleisen edun tasapainoisen huomioon ottamisen vuoksi mallia, jossa asianomistajan syyteoikeutta täydennetään syyttäjän syyteoikeudella erittäin tärkeän yleisen edun syytteen nostamista vaatiessa.

**Kohta 18 Salassapitovelvollisuuden rikkominen (ilmoittajansuojelulain 36 §:n 3 momentti ja 32 §)**

Ilmoittajansuojelulain 36 §:n 3 momentti tavanomainen ja asianmukainen. Rangaistavuuden laajuus perustuu aineelliseen velvollisuusnormiin eli 32 §:ään. Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate edellyttää, että tällainen normi on kirjoitettu rikoslainsäädännöltä edellytettävällä tarkkarajaisuudella. Ehdotettu 32 § täyttää nämä vaatimukset. Sääntelyehdotus on asianmukainen.

**Kohta 18 Viittaussäännökset (ilmoittajansuojelulain 36 §:n 4 ja 5 momentti)**

Oikeusministeriön toteaa, että viittaus myös viestintäsalaisuusrikoksiin on asianmukainen eikä sitä ole aihetta poistaa.